

Erasmus+ Stratēģiskā partnerība pieaugušo izglītības jomā
CHEER – Kultūras mantojuma uzņēmēji

O1 Metodika bezdarbnieku kompetenču noteikšanai

2019. gada jūnijs

IEVADS

CHEER metodikas mērķis ir identificēt prasmes bezdarbniekiem, kas vēlas uzsākt sociālo uzņēmējdarbību.

Šī publikācija iekļauj:

- Metodiku bezdarbnieku kompetenču noteikšanai;
- Intervijas anketu;
- Ieteikumus intervētājiem;
- Kompetenču novērtēšanas formu;
- Kompetenču profilu;
- Aizpildītu kompetenču profilu.

Šī publikācija ir sagatavota Stratēģiskās partnerības projektā “CHEER – Kultūras mantojuma uzņēmēji” (2018-2020), kuru finansē Erasmus+ programma. CHEER projekta partnerību veido Zentrum für interkulturelle Bildung und Arbeit (Vācija), IDEC (Grieķija), Vārnavas Folkloras grupa (Grieķija), Verein Multikulturell (Austrija), Millennium Center (Rumānija) Sozopol Foundation (Bulgārija) un biedrība “Radošās Idejas” (Latvija).

Publikāciju sagatavoja Sozopol Foundation no Bulgārijas (Prof. Dr. Violeta Nesheva, Prof. Dr. Tanya Parusheva, Dr. Nevena Arnautska PhD, Dr. Simona Todorova), Verein Multiculturele no Austrijas (Klaudia Binna) un biedrība “Radošās Idejas” no Latvijas (Dr. Alise Vītola, un Sanita Putniņa).

Par šīs publikācijas saturu pilnībā ir atbildīgi publikācijas autori un tas nekādā veidā nevar tikt izmantots, lai atspoguļotu Eiropas Savienības uzskatus.

CHEER PROJEKTS

CHEER projekta mērķis ir mazināt ilgstošo bezdarbu un sociālo atstumtību ar kultūras mantojumā balstītas sociālās uzņēmējdarbības palīdzību. Projektā tiks izstrādātas un testētas metodes un instrumenti ilgtermiņa bezdarbnieku atbalstam, lai tiek spētu pielietot sava reģiona kultūras mantojumu sociālās uzņēmējdarbības uzsākšanai, vietējās kapacitātes celšanai un sociālajai iekļaušanai.

CHEER projekta mērķi:

1. Izstrādāt metodiku bezdarbnieku kompetenču noteikšanai.
2. Izstrādāt apmācību programmu ar praktiskām aktivitātēm un instrumentiem, lai apmācību dalībnieki spētu formulēt savu biznesa ideju un uzsākt sociālo uzņēmējdarbību.
3. Sagatavot vadlīnijas pieaugušo apmācītājiem, lai tie spētu strādāt ar ilgstošajiem bezdarbniekiem un atbalstīt bezdarbniekus kultūras mantojuma pielietošanā sociālās uzņēmējdarbības uzsākšanai.
4. Izveidot tiešsaistes apmācību platformu un izvietot tajā papildu mācību materiālus, tai skaitā vebinārus un videomateriālus, un piedāvāt iespējas dalīties ar informāciju un tīkloties.

Projekta galvenās mērķa grupas ir pieaugušo apmācītāji, biznesa konsultanti, biznesa inkubatori un sociālās uzņēmējdarbības asociācijas. Gala labuma saņēmēji šajā projektā ir ilgtermiņa bezdarbnieki un netiešie labuma saņēmēji – vietējās kopienas.

CHEER METODIKA

CHEER metodikas mērķi ir sekojoši:

- **noteikt kompetences** bezdarbniekiem, kas vēlas iesaistīties sociālajā uzņēmējdarbībā;
- palīdzēt bezdarbniekiem **apzināties savas spējas** un **sniegt** bezdarbniekiem **motivāciju** pielietot savus spēkus, lai dotos tālāk.

Kas ir kompetence? Spēja pielietot zināšanas, prasmes un personiskās, sociālās un/vai metodiskās spējas darbā vai mācību situācijās un profesionālajā vai personīgajā attīstībā (Cedefop, 2014).

CHEER metodika kompetenču noteikšanai ir izstrādāta ilgtermiņa bezdarbniekiem (bezdarbnieki, kuri nav strādājuši vismaz gadu), kas vēlas iesaistīties sociālajā uzņēmējdarbībā, pielietojot sava reģiona kultūras mantojumu sociālā uzņēmuma veidošanai. Metodika ir piemērota cilvēkiem, kas saskārušies ar sociālām un ekonomiskām grūtībām, kam ir mazāk iespēju iegūt tālākizglītību, atrast darbu un uzsākt uzņēmējdarbību.

Kultūras mantojums ietver šādus elementus: materiālais kultūras mantojums (ēkas, grāmatas, pieminekļi, mākslas darbi, artefakti, ainava); nemateriālo un digitālo kultūras mantojumu (valoda un zināšanas, folklorā, mutvārdu vēsture, tradīcijas un parašas, estētiskie un garīgie uzskati), ko ir grūtāk saglabāt, salīdzinot ar materiālo kultūras mantojumu; dabas un kultūras mantojums (lauku ainava, dabiska vide, flora un fauna, bioloģiskā un ģeoloģiskā daudzveidība, kultūrvēsturiskā ainava, kas ir būtiska tūrisma industrijas daļa).

Sociālā uzņēmējdarbība apvieno biznesa ideju radīšanu, ekonomisko attīstību un cilvēku sadarbību kopīgu izaicinājumu risināšanai. Sociālā uzņēmējdarbība pievērš līdzvērtīgu uzmanību uzņēmējdarbības ilgtspējai, nodarbinātības radīšanai un vietējo kopienu attīstības sekmēšanai. Tā ir uzņēmējdarbības forma, kas vairāk fokusējas uz sabiedrību un indivīdiem, nekā peļņu. Sociālā uzņēmējdarbība ne vien rada nodarbinātību un ienākumus, bet arī sniedz iespēju pašrealizēties, rada piederību vietējai kopienai un kalpo kopīgu mērķu sasniegšanai. Katrā valstī ir **atšķirīgs sociālā uzņēmējdarbības ietvars**.

Metodika ir balstīta uz **padziļinātām, daļēji strukturētām intervijām** ar bezdarbniekiem, kuru laikā intervētājs analizē un atspoguļo intervijas anketā bezdarbnieka zināšanas, prasmes, intereses un pieredzi. Intervijas anketā ir iekļauti **atvērtie jautājumi**, kas ļauj bezdarbniekam dalīties savā stāstā un atklāt savas kompetences neformālā atmosfērā.

Intervijas mērķis ir atklāt bezdarbnieku kompetences, kas nepieciešamas, lai izveidotu un attīstītu sociālo uzņēmējdarbību, pieņemot, ka kultūras mantojumā

balstīta sociālā uzņēmējdarbība galvenokārt balstītos vietējās kultūras un vēstures vērtībās, amatniecībā, tradīcijās un folklorā.

Intervijas palīdzēs pārrunāt bezdarbnieka kompetences un atklāt intereses un motivāciju, lai uzsāktu uzņēmējdarbību vienā no šīm jomām, kā arī noteikt nepieciešamās zināšanas un prasmes mūsdienīgu un inovatīvu produktu un pakalpojumu radīšanai.

Intervijas var veikt **individuāli vai mazās grupās**. Intervējamajiem vēlams ierasties uz interviju ar **atjaunotu dzīvesgājuma aprakstu (CV)**. Ja nepieciešams, pirms intervēšanas var organizēt nelielas intervijas mērķa grupas atlasei.

Pēc intervijas katram bezdarbniekam tiks sagatavots **kompetenču novērtējums un personīgais kompetenču profils**, sniedzot pārskatu par to kompetencēm, iezīmējot stiprās puses un priekšrocības, kā arī norādot jomas, kurās būtu lietderīgi uzlabojumu.

Kompetenču novērtējums bezdarbniekiem, kas vēlas iesaistīties sociālajā uzņēmējdarbībā, veicams piecos soļos:

1. Kontakta nodibināšana – projekta prezentēšana vietējām iestādēm, organizācijām un NVO, kas piedāvā konsultācijas bezdarbniekiem vai arī sniedz atbalstu uzņēmējdarbības uzsākšanā.
2. Sākotnējā konsultācija – ieinteresēto bezdarbnieku iepazīstināšana ar projektu un apmācību iespējām.
3. Orientācijas fāze – intervējamo uzticības iegūšana, pamatinformācijas iegūšana (CV izskatīšana) un sākotnējās biznesa idejas vai vēlmes uzsākt pašnodarbinātību apspriešana.
4. Kompetenču novērtējums – kompetenču novērtējums, balstoties uz intervijas formu un tās pielikumiem, kompetenču novērtējuma sagatavošana. Personīgo kompetenču profilu var sagatavot šajā fāzē vai vēlāk, apmācību laikā.
5. Noslēguma tikšanās – detalizētas informācijas sniegšana par apmācību un konsultāciju iespējām projektā.

INTERVIJAS ANKETA

Es apstiprinu, ka esmu bezdarbnieks vismaz vienu gadu. Es piekrītu savu personas datu un šīs anketas satura izmantošanai Erasmus+ projekta CHEER-Cultural heritage entrepreneurs, Nr. 2018-1-DE02-KA204-005102 vajadzībām un kontrolei.

Intervējamā vārds un uzvārds

Paraksts

Intervētāja vārds un uzvārds

A. PAŠNODARBINĀTĪBĀ UN UZŅĒMĒJDARĪBĀ

(Parāda attieksmi, motivāciju un iespējas uzsākt sociālo uzņēmējdarbību kādā no jomām, kas ir saistīta ar kultūras mantojumu)

A1. Vai Jums ir interese uzsākt sociālo uzņēmējdarbību kādā no jomām, kas ir saistīta ar kultūras mantojumu? Vai jums ir ar kultūras mantojumu saistīta biznesa ideja? Ja jā, lūdzu, īsi to aprakstiet.

Sociālā uzņēmējdarbība apvieno biznesa ideju radīšanu, ekonomisko attīstību un cilvēku sadarbību kopīgu izaicinājumu risināšanai. Sociālā uzņēmējdarbība pievērš līdzvērtīgu uzmanību uzņēmējdarbības ilgtspējai, nodarbinātības radīšanai un vietējo kopienu attīstības sekmēšanai. Tā ir uzņēmējdarbības forma, kas vairāk fokusējas uz sabiedrību un indivīdiem, nekā peļņu. Sociālā uzņēmējdarbība ne vien rada nodarbinātību un ienākumus, bet arī sniedz iespēju pašrealizēties, rada piederību vietējai kopienai un kalpo kopīgu mērķu sasniegšanai.

A2. Vai jums ir pieredze, organizējot vai piedaloties aktivitātēs, šādās jomās, kas ir saistītas ar kultūras mantojumu?

Aktivitāte/produkts	Jā	Nē
Vietējais tūrisms		
Daba		
Vietējā lauksaimniecība		
Tradicionālo ēdienu un dzērienu (vīna, alus un citu alkoholisku vai bezalkoholisku dzērienu) pagatavošana		
Tradicionālās ārstniecības metodes un ārstniecības augi (augu tējas u.tml.)		
Tradicionālā amatniecība un māksla (piemēram, ar roku darinātu suvenīru gatavošana)		
Vēsturiskie priekšmeti, to loma un nozīme vietas attīstībā		
Senā valoda un zināšanas, folklorā, mutvārdu vēsture, tradīcijas, parašas, estētiskās un garīgās vērtības		
Cita joma (lūdzu, aprakstiet) ----- -----		

A3. Kurās kultūras mantojuma jomās, pēc Jūsu ieskatiem, ir iespējams izveidot uzņēmējdarbību vai sociālo uzņēmējdarbību?

A4. Jūsu vēlmes un sapņi, ko vēlaties īstenot profesionālajā dzīvē

A5. Šķēršļi, kas Jūs kavē īstenot Jūsu vēlmes un sapņus profesionālajā dzīvē

A6. Vai esat iepriekš bijis pašnodarbināts vai vadījis savu uzņēmumu? Ja jā, ko Jūs darījāt? Kāpēc pārtraucāt darbību?

B. PERSONAS RAKSTUROJUMS

B1. Dzimums

a) Vīrietis ☐

b) Sieviete ☐

B2. Vecums

B3. Dzīvesvieta (pilsēta, ciems)

B4. Augstākais iegūtais izglītības līmenis

a) Pamatizglītība vai zemāka ☐

d) Bakalaura grāds ☐

b) Vidējā izglītība ☐

e) Maģistra grāds ☐

c) Profesionālā izglītība ☐

e) Doktora grāds ☐

B5. Pirms kļuvāt par bezdarbnieku, Jūs bijāt...

a) Darbinieks ☐

c) Pašnodarbinātais ☐

b) Uzņēmējs ☐

d) Cits ☐

Ja norādījāt cits, lūdzu paskaidrojiet _____

C. IZGLĪTĪBAS LĪMENIS UN PROFESIONĀLĀS KOMPETENCES

C1. Vai Jums ir profesionālā specializācija (profesionālo izglītību apguvušajiem)?

a) Nē ☐

b) Jā ☐ (lūdzu norādiet)

C2. Vai jums ir autovadītāja apliecība?

a) Nē ☐

c) Kravas autovadītāja apliecība (C) ☐

b) Jā, vieglā automobiļa vadītāja
apliecība (B) ☐

d) Autobusa vadītāja apliecība (D) ☐

e) Cits (lūdzam norādīt)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

C3. Lūdzu, nosauciet būtiskākās prasmes un kompetences, ko esat ieguvis izglītības iestādēs

(Skolā, profesionālās izglītības iestādē, koledžā, universitātē u.tml.)

Lūdzu, norādiet hronoloģiskā secībā!

Šī sadaļa var tikt aizpildīta, izskatot intervējamā dzīvesgājuma aprakstu (CV) un identificējot svarīgākās prasmes un kompetences.

Nr.	Laika periods	Izglītības iestāde	Kvalifikācija / grāds	Galvenās iegūtās prasmes un kompetences (Es zinu... Es varu... Man ir...)

C4. Lūdzu, nosauciet būtiskākās prasmes un kompetences, ko esat ieguvis strādājot

(Pilna laika darbā, nepilna laika darbā, praksē, vasaras darbā, esot pašnodarbinātajam u.tml.)

Šī sadaļa var tikt aizpildīta, izskatot intervējamā dzīvesgājuma aprakstu (CV) un identificējot svarīgākās prasmes un kompetences.

No.	Laika periods	Darba devējs	Amats	Darba pienākumi	Galvenās iegūtās prasmes un kompetences (Es zinu... Es varu... Man ir...)

C5. Lūdzu, nosauciet būtiskākās prasmes un kompetences, ko esat ieguvis neformālajā un ikdienas izglītībā

(Dažāda veida apmācībās, brīvprātīgajā darbā, darbojoties kolektīvos, interešu klubos, nevalstiskās organizācijās u.tml.)

Šī sadaļa var tikt aizpildīta, izskatot intervējamā dzīvesgājuma aprakstu (CV) un identificējot svarīgākās prasmes un kompetences.

Nr.	Laika periods	Aktivitātes veids	Organizācija, kur norisinājās aktivitāte	Galvenās iegūtās prasmes un kompetences (Es zinu... Es varu... Man ir...)

D. MĀCĪBU VAJADZĪBAS

Šī sadaļa var tikt aizpildīta vēlāk, pēc individuālajām konsultācijām vai nodarbībām.

D1. Lūdzu, norādiet, kur Jūs plānojat saņemt atbalstu uzņēmējdarbības uzsākšanai:

(variet norādīt vairāk kā vienu atbildi)

a) No ģimenes locekļiem ☐	d) No pašvaldību vai valsts iestādēm ☐
b) No draugiem, paziņām un citiem vietējiem profesionāļiem ☐	e) No mācību iestādēm ☐
c) No vietējām uzņēmējdarbības atbalsta organizācijām ☐	f) No finanšu iestādēm ☐

D2. Kādas zināšanas un prasmes jums ir nepieciešamas, lai uzsāktu uzņēmējdarbību?

- a) Inovatīvas metodes un tehnoloģijas produktu radīšanai un ražošanai ☐
- b) Uzņēmējdarbības regulējums, nodokļi, sertifikāti, licences u.c. ☐
- c) Digitālās iespējas digitālo biznesa modeļu pielietošanai un produktu un pakalpojumu digitalizācijai ☐
- d) Sociālās uzņēmējdarbības vadīšana ☐
- e) Tirgus izpēte un tirgus potenciāla identificēšana (vietējā/ starptautiskā līmenī) ☐
- f) Cits ☐ *(lūdzu, paskaidrojiet)*

D3. Kāds atbalsts jums vajadzīgs, lai pielietotu modernās tehnoloģijas Jūsu biznesa attīstībai?

(Variet norādīt vairāk nekā vienu atbildi)

- a) Atbalsts vietējo produktu un pakalpojumu piedāvāšanai globālajā tirgū ☐
- b) Atbalsts informācijas par produktiem, fotogrāfiju un video izvietojumam internetā, lai šī informācija būtu pieejama klientiem ☐
- c) Atbalsts mārketinga kampaņu un akciju īstenošanai sociālajos tīklos (Facebook, Twitter, Instagram, YouTube u.c.) ☐
- e) Cits ☐ *(lūdzu, paskaidrojiet)*

INTERVIJAS ANKETA (PIELIKUMS)

Intervējamajam jāaizpilda mājās pirms intervijas.

VAI ESMU UZŅĒMĒJA TIPS?

E1. Lūdzu, atzīmējiet atbilstošo atbildi uz jautājumiem.

Jautājums	Jā	Nē
Vai Jūs jūtaties fiziski un psiholoģiski izturīgs?		
Vai guļat mierīgi, kad esat satraukts?		
Vai apzināties savas stiprās un vājās puses?		
Vai spējat pats organizēt savu laiku?		
Vai esat neatlaidīgs un apņēmīgs, veicot sarežģītus uzdevumus?		
Vai Jums patīk uzņemties atbildību?		
Vai Jūs labprāt pieņemat lēmumus?		
Vai esat “darītājs” un Jums patīk uzņemties izaicinājumu?		
Vai Jums patīk darboties ar datiem un cipariem?		
Es zinu, ka man ir smagi jāstrādā		
Vai Jūs esat ieguvis līderības pieredzi?		
Vai Jums ir viegli veidot kontaktus ar citiem cilvēkiem?		
Es varu par 100% paļauties uz savu ģimeni un draugiem.		
Vai Jūs esat gatavs ierobežot savu brīvo laiku un privāto dzīvi?		
Vai Jums ir bijusi vēlme uzsākt savu biznesu?		
Vai Jums jau ir biznesa ideja?		

BRĪVAIS LAIKS UN IKDIENAS DARBĪBAS

E2. Lūdzu, norādiet būtiskākās prasmes un kompetences, ko esat ieguvis hobiju ceļā un kas varētu tikt izmantotas, lai uzsāktu uzņēmējdarbību

a) Sports ☐ (lūdzu, paskaidrojiet)

b) Tūrisms un ceļošana ☐ (lūdzu, paskaidrojiet)

c) Kultūras mantojums ☐ (lūdzu, paskaidrojiet)

d) Mūsdienu māksla un kultūra ☐ (lūdzu, paskaidrojiet)

e) Vietējā daba un vide ☐ (lūdzu, paskaidrojiet)

f) Veselīgs dzīvesveids ☐ (lūdzu, paskaidrojiet)

g) Medības un zvejošana ☐ (lūdzu, paskaidrojiet)

h) Citi ☐ (lūdzu, paskaidrojiet)

E3. Lūdzu, nosauciet prasmes un kompetences, ko esat ieguvis sadzīvē

(variet norādīt vairāk nekā vienu atbildi)

a) Ēst gatavošana ☐

e) Lopkopība ☐

b) Iepirkšanās ☐

f) Bērnu audzināšana ☐

c) Automašīnas vadīšana un uzturēšana ☐

g) Nelielu remontdarbu veikšana ☐

d) Kravas mašīnas vai autobusa vadīšana un uzturēšana ☐

h) Mājražošana, ieskaitot alkoholisko dzērienu ražošanu (vīns, alus u.c.) ☐

i) Citi ☐ (lūdzu, paskaidrojiet)

IT PRASMES

E4. Vai Jums ir pieejamas šādas ierīces? Cik bieži tās izmantojat?

Ierīce	Vai esat īpašnieks?		Izmantošanas biežums (stundas dienā)
a) Stacionārais dators	☐ Jā	☐ Nē	
b) Portatīvais dators	☐ Jā	☐ Nē	
c) Viedtelefons	☐ Jā	☐ Nē	
d) Planšetdators	☐ Jā	☐ Nē	

E5. Cik labi Jūs pārzināt programmas un aplikācijas?

Programma vai aplikācija	Ļoti labi	Labi	Pietiekoši	Nepārzinu
MS Office – Word, Excel, Power Point	☐	☐	☐	☐
E-pasts	☐	☐	☐	☐
Meklēšanas programmas – Google, Bing, Yahoo, u.c.	☐	☐	☐	☐
Ziņu apmaiņas un zvanu aplikācijas – Messenger, WhatsApp, Viber, Skype, u.c.	☐	☐	☐	☐
Sociālie tīkli – Facebook, Instagram, Twitter u.c.	☐	☐	☐	☐
YouTube	☐	☐	☐	☐

KOMPETENČU NOVĒRTĒŠANAS FORMA

Jāaizpilda intervētājam, balstoties uz intervijas anketu un pēc individuālās konsultācijas vai apmācībām.

KOMPETENCES, LAI SĀKTU SOCIĀLO UZŅĒMĒJDARBĪBU JOMĀS, KAS SAISTĪTAS AR KULTŪRAS MANTOJUMU	
Kompetences, kuras ir labi attīstītas	
Kompetences, kuras nepieciešams attīstīt	
Kompetences, kuras nav pietiekamas	

IETEIKUMI INTERVĒTĀJIEM

Pirms intervijas

Sagatavošanās intervijai ir izšķiroši būtiska, lai veiktu kvalitatīvu intervēšanu. Labu intervētāju var atpazīt pēc tā, ka viņš ir labi sagatavojies sarunai ar intervējamo. Jo labāk intervētājs būs sagatavojies, jo efektīvāk norisināsies saruna un tiks uzdoti atbilstošākie jautājumi.

Intervētājam ir iepriekš jāiepazīstas ar attiecīgās vietas kultūras mantojumu, jo tas palīdzēs veikt interviju un atklāt bezdarbnieka kompetences sociālās uzņēmējdarbības uzsākšanai.

Intervijai ir jāparedz pietiekams laiks. Labi sagatavojoties, intervētājs nodrošinās, kas laiks tiek patērēts būtiskāko jautājumu apspriešanai.

Pirms uzdot intervijas jautājumus:

- Izvēlieties vidi, kas nodrošina privātumu. Izvairieties no spēcīgām gaismām vai trokšņiem, ļaujiet intervējamajam justies komfortabli.
- Izskaidrojiet intervijas mērķi.
- Izskaidrojiet intervijas saturu un sadaļas.
- Norādiet intervējamajam, ka intervija ilgs 1,5 līdz 2,5 stundas.
- Izskaidrojot intervējamajam, kā sazināties ar jums vai citiem projekta komandas dalībniekiem, ja nepieciešams.
- Noskaidrojiet, vai intervējamajam ir jautājumi, pirms sākat interviju.
- Nepaļaujieties uz savu atmiņu un pierakstiet intervējamā atbildes nekavējoties.

Sākot interviju

Situācija, sākot interviju, ir jauna un nepierasta lielākajai daļai intervējamo. Tāpēc ir būtiski patērēt pietiekamu laiku labas atmosfēras radīšanai. Tāpēc intervētājam jābūt profesionālam un jāsniedz intervējamajam pietiekoši informācijas jēgpilnā veidā.

Izmēģiniet sekojošus principus

1. *Radīt atmosfēru, kas raisa uzticēšanos.* Intervētāja mērķis ir iegūt precīzu un uzticamu informāciju. Veids, kādā intervētājs virza savstarpējo komunikāciju, var būtiski ietekmēt iegūtās informācijas kvalitāti un kvantitāti.

Laiks, kas ieguldīts, lai izveidotu atmosfēru, kurā intervējamais jūtas drošs, nesīs augļus. Tas palīdzēs intervējamajam atslābināties, pārvarēt stresu, nedrošību vai neuzticēšanos, tādējādi rosinot sniegt vairāk informācijas. Šādi arī intervētājam tiks radīta iespēja relaksēties un novērot intervējamo. Intervētājs ir atbildīgs par tādas atmosfēras radīšanu, kas iemieto uzticēšanos un pārliecību, un profesionāla attieksme un empātija palīdz sasniegt šo mērķi.

Intervija ir jāuztver kā dialogs, kurā intervējamais runā lielāko daļu laika. Verbālajai un neverbālajai komunikācijai intervijas laikā jābūt skaidrs priekšstats, ka uzmanības centrā ir intervējamais.

Intervētājam arī jāpiemēro savs komunikācijas stils intervētāja vajadzībām. Praksē tas nozīmē izmantot atbilstošu valodu, atsaucīgi sniegt informāciju, uztvert neverbālus signālus un ņemt vērā kultūru atšķirības. Neuzkrītoša ķermeņa valodas, pozas un runas tempa atveidošana var palīdzēt veidot atmosfēru, kas raisa uzticēšanos.

2. *Noskaidro, vai intervējamajam ir īpašas vajadzības.* Intervijas sākumposmā intervētājam ir jānoskaidro, vai intervējamajam ir veselības problēmas vai kas cits, kas ņemams vērā, lai intervija norisinātos sekmīgi.

3. *Mudiniēt intervējamo izklāstīt iespējamās grūtības komunicēt.* Intervētājam jālieto valoda, kas ir piemērota intervējamā profilam (piemēram, ņemot vērā intervējamā vecumu, izglītības līmeni, sociālos apstākļus u.c.). Tas ir svarīgi, lai nodrošinātu savstarpējo saprašanos visas intervijas laikā.

Intervijas laikā

Veidam, kā tiek veikta intervija, ir būtiska ietekme uz kopējo iegūtās informācijas kvalitāti un kvantitāti. Intervētājam jācenšas būt pēc iespējas objektīvam un skaidram. Intervētāja personīgie uzskati un viedoklis nedrīkst ietekmēt intervijas norisi. Intervētājam jālieto atbilstošs tonis intervijas laikā, jāizrāda cieņa intervējamajam un jāmeklē atbilstoša pieeja un atbildes intervētāja izteikumiem. Ja intervētājs uztver intervējamo vienīgi tā kultūras kontekstā, intervētājs var zaudēt spēju saprast intervējamās personas personīgo stāstu.

Intervētājam nevajadzētu uzskatīt, ka citi cilvēki lietas un norises saprot tāpat kā viņš, vai arī pieņemt, ka viņa viedoklis ir vienīgais pareizais. Turklāt intervētājam ir būtiski saprast, kā viņa paša kultūra ietekmē viņa izpratni par dažādām dzīves situācijām.

Intervētājam ir nepieciešama pašizpratne un pašapziņa, lai novērtētu pašam savu attieksmi, verbālo un neverbālo komunikāciju, kā arī lai saprastu, vai nepieciešami uzlabojumi. Nepielietojot šādu pieeju, var tikt negatīvi ietekmēta intervijas atmosfēra, mazinot atvērtību un pārliecību, tādējādi negatīvi ietekmējot intervijas rezultātus. Sekojoši principi var palīdzēt veidot kvalitatīvu komunikāciju:

- Vadi dialogu. Intervētājs ir atbildīgs par intervijas virzīšanu, lai noteiktu intervējamā kompetences un motivāciju uzsākt sociālo uzņēmējdarbību.
- Ļauj izteikties. Intervējamajam jāļauj brīvi izteikties bez intervētāja iejaukšanās, lai iegūtu visticamāko un precīzāko informāciju.
- Iedrošini intervējamo, viņā uzmanīgi klausoties.

Aktīva klausīšanās ir būtiska, lai iedrošinātu intervējamo detalizēti izstāstīt viņa stāstu. Intervētājam jāvelta intervējamajam neverbālā un verbālā uzmanība un jāpievēršas uzmanība tam, kā intervējamais var tulkot intervētāja neverbālos signālus. Tas ļauj uzlabot komunikāciju un palīdzēs izvairīties no pārpratumiem.

Intervētājam jāņem vērā, ka nelielu, neitrālu žestu paušana, piemēram, sakot “mmm”, “es saprotu” vai “jā”, apliecina, ka intervētājs uzmanīgi klausās visu intervijas laiku. Šādu frāžu izmantošana aicina intervējamo turpināt un izvērst sarunu.

Īsa intervējamā teiktā atkārtošana var palīdzēt atsvaidzināt intervējamā atmiņu un nodrošināt skaidru intervijas fokusu, nepārtraucot intervējamo. Papildu tam, intervētājs var palīdzēt intervētājam atcerēties notikumus un detaļas, pielietojot atmiņu aktivizēšanas tehnikas.

Dažiem intervējamajiem nav viegli brīvi atbildēt uz jautājumiem. Šajos gadījumos intervētājam ir jāuzņemas aktīvāka loma un jājautā fokusēti jautājumi, neaizmirstot, ka jāizskata visas intervijas sadaļas un jauna sadaļa vienmēr jāsāk ar slēgtu vai atvērtu jautājumu.

Intervētājam jādod intervējamajam pietiekami laika, lai koncentrētos un ļautu atcerēties. Tādējādi intervējamais saglabās kontroli pār tās informācijas daudzumu, ko viņš nodod intervētājam. Ja, brīvi sarunājoties, intervējamais novirzās no tēmas, intervētājam uzmanīgi jācenšas atgriezties pie intervijas jautājuma. Intervētājs var, piemēram, izmantot dabiskas pauzes, lai noskaidrotu, kāda iemesla pēc intervējamais ir pieskāries šim jautājumam un vai uzskata to par būtisku intervijas skarto tematu kontekstā. Intervētājs var atgriezties pie intervijas jautājuma un aicināt intervējamo turpināt stāstu, atbildot uz intervijas jautājumu. Intervētājam ir jābūt uzmanīgam un jācenšas pārāgri nepārtraukt intervējamo, ļaujot intervējamajam atrast savu stāsta pavedienu.

ĪSUMĀ:

- Jautājiēt jautājumus secīgi;
- Cenšaties būt tik neitrāls, cik tas ir iespējas, neizrādiēt spēcīgas emocijas;
- Veiciniēt atbildes, ik pa laikam pamājiot ar galvu;
- Uzmanīgi vērojiēt savu uzvedību, veicōt piezīmes, vērtējiot, kā tas var ietekmēt intervijas gaitu (piemēram, ja Jūs pēkšņi pierakstāt kaut ko, tas var radīt iespaidu, ka atbilde bijusi pārsteidzoša vai vēlama, tādējiādi ietekmējiot turpmāko sarunas gaitu);
- Uzmaniētiēt no jautājumiem, kas var mudināt intervējamo aizstāvētiēt, piemēram, skaidrojiot savu atbildi, jo tas var kavēt atbildes uz citiem jautājumiem;
- Nodrošiniēt pāreju starp anketas sadaļām, piemēram, sakot: “līdz šim mēs runājiām par (noteiktu tēmu), un tagad es vēlētos pievērsiēt (citai tēmai)”;
- Nezaudējiēt kontroli pār interviju. Tas var notikt, ja intervējamies sāk runāt par citu tematu, tādējiādi samaziinot laiku intervijas jautājumu uzdošanai. Pastāv arī iespēja, ka intervējamais sāk uzdot jautājumus intervētājam.

KOMPETENČU PROFILS

Aizpilda intervētājs pēc intervijas vai arī apmācītājs apmācību laikā.

Vārds	Datums
Uzvārds	Novērotājs
Dzimšanas datums	Izglītības joma

Prasmes	Iezīmes	Indikatori	++	+	0	-	--	Piezīmes
Sociālās kompetences	Spēja strādāt komandā	Var strādāt kopā ar citiem uzdevuma veikšanai						
		Var iekļauties grupā						
		Meklē kompromisu, ja nepieciešams						
	Komunikācijas prasmes	Skatās acīs						
		Respektē, ja runā cits cilvēks						
		Runā un izsakās saprotami						
		Apliecina klausīšanos ar sejas izteiksmi un žestiem						
	Starpkultūru kompetence	Apzinās kultūru atšķirības						
		Zina, ka ekonomiskie, politiskie un sociālie apstākļi ietekmē domāšanu						
		Atzinīgi novērtē citas kultūras						
		Var komunicēt un strādāt kopā ar cilvēkiem no citām kultūrām						

Prasmes	Iezīmes	Indikatori	++	+	0	-	--	Piezīmes
	Empātija	Interesējas par citiem cilvēkiem un viņiem aktuāliem jautājumiem un situācijām						
		Var komunicēt jebkurā laikā						
		Var domāt par citu cilvēku problēmām						
		Klausās citos cilvēkos un pievērš uzmanību, kam un kā viņi komunicē						
		Spēj ieturēt distanci, lai neuzņemtos citu cilvēku problēmas un grūtības						
Personīgās prasmes	Piemērošanās	Var iesaistīties mainīgās situācijās						
		Tiek galā ar mainīgām situācijām						
		Sastopas ar jauniem izaicinājumiem atbilstošā veidā						
		Var labi iekļauties jaunā komandā						
	Nodošanās un neatlaidība	Var konstruktīvi rīkoties sarežģītos apstākļos, tādos kā spiediens, pretošanās, nemiers						
		Var strādāt labi un veiksmīgi ilgstošā laika periodā						
	Autentiskums, patiesums	Darbojas dabiski, ir uzticama un respektējama persona savā vidē						
		Neizvairās noteiktās situācijās						
		Neizliekas						
		Vienmēr cenšas būt patiess						
		Ņem vērā iespējamās sekas						

Prasmes	Iezīmes	Indikatori	++	+	0	-	--	Piezīmes
	Pašrefleksija – spēja analizēt savu rīcību	Spēj kritiski novērtēt savus mērķus un darbības						
		Spēj izprast cēloņsakarības						
		Zina savas stiprās un vājās puses						
		Saprot konstruktīvu kritiku kā iespēju personiskai izaugsmei						
	Radošums	Vēlas eksperimentēt un izmēģināt jaunus variantus						
		Var attīstīt un īstenot neparastas un jaunas idejas						
		Ir izdomas bagāts, ar fantāziju						
		Patīk izmēģināt kaut ko jaunu						
	Vēlme mācīties	Ir atvērts jaunām lietām						
		Mācās no saviem sasniegumiem un neveiksmēm						
		Interesējas par jauniem sasniegumiem un informāciju						
		Var iegūt zināšanas un prasmes saprātīgā laika periodā						
	Mērķtiecība	Nosaka sasniedzamus mērķus un atbilstošus soļus, lai tos sasniegtu						
		Var attīstīt un pieņemt mērķus kopā ar citiem						
		Nezaudē mērķus pat sarežģītās situācijās vai mainīgos apstākļos						

Prasmes	Iezīmes	Indikatori	++	+	0	-	--	Piezīmes
Aktivitāšu prasmes	Analītiskās prasmes	Spēj uztvert un organizēt plašas un kompleksas mijiedarbības īsā laika posmā						
		Spēj atlasīt būtiskāko un pasniegt to viegli saprotamā veidā						
	Spēja izprast problēmas	Spēj saredzēt, kas problēmu padara par problēmu						
		Spēj redzēt sasaisti starp cēloņiem un sekām						
		Spēj identificēt un novērtēt iespējas un riskus saistībā ar problēmu						
		Spēj attīstīt atbilstošus risinājumus un iesaistīt ieinteresētās puses						
	Vēlēšanās uzņemties riskus	Ir gatavs uzsākt jaunu un nedrošu ceļu						
		Spēj atbilstoši novērtēt situāciju						
		Spēj ievākt būtisku informāciju un iesaistīt profesionāļus lēmumu pieņemšanā						
		Salīdzina iespējas un riskus, nebaidās kļūdīties						
	Laika vadība	Spēj izpildīt uzdevumus un sasniegt mērķus noteiktajā laikā						
		Spēj izveidot un ievērot laika grafikus lieliem projektiem						
		Spēj atrast laiku atelpai						

Prasmes	Iezīmes	Indikatori	++	+	0	-	--	Piezīmes
	Prognozēšana, domāšana uz priekšu	Redz attīstību nākotnē kā izaicinājumu						
		Spēj novērtēt nākotnes attīstības tendences, ievācot informāciju un veicot novērtējumu, un rīkoties atbilstoši nākotnes prognozēm						
		Spēj piemērot savu uzvedību savai nākotnes vīzijai						
Citas profesionālās prasmes		Iespējams pievienot šeit						

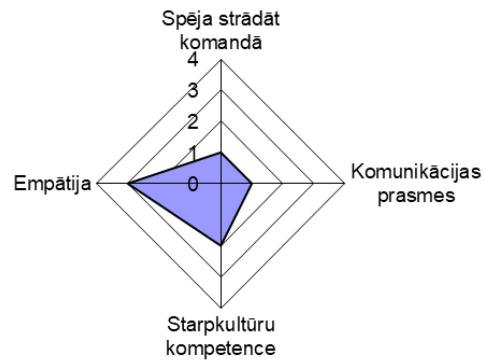

KOMPETENČU PROFILS (PIEMĒRS)

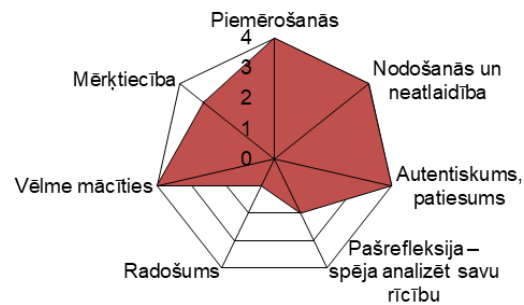
Lai vizualizētu kompetenču profilu, jāizmanto iepriekš sagatavota izklājlapa.

Vārds	Datums
Uzvārds	Novērotājs
Dzimšanas datums	Izglītības joma

Sociālās kompetences

Personiskās prasmes

Aktivitāšu prasmes

